

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMAI

Kalvarijų g. 1, LT-09310 Vilnius. Tel. (+370 5) 2754241, el. p. info@architekturumai.lt, www.architekturumai.lt
Atsiskaitomoji sąskaita LT50 7044 0600 0606 7130 AB SEB, kodas 70440. Įstaigos kodas 301111540

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
A. Jakšto g. 4, 01105 Vilnius

Vilnius, 2016-08-19 Nr. S16/08/61

PASIŪLYMAS DĖL STATYBOS TECHNINIO REGLAMENTO STR 1.XX.XX:2017 „STATINIO PROJEKTAVIMAS. STATINIO PROJEKTO, STATINIO EKSPERTIZĖ“ PROJEKTO (Nr. 16-8310)

Šiuo raštu teikiame Lietuvos architektų rūmų pasiūlymus Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos parengtam statybos techninio reglamento STR 1.XX.XX:2017 „Statinio projektavimas. Statinio projekto, statinio ekspertizė“ (toliau – Reglamentas) projektui (toliau – Projektas):

- Dėl Reglamento 5.24 punkto.** Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymas jau seniai nebenumato pareigos gauti bendraturčių sutikimus keičiant patalpų paskirtį. Atitinkamai, Reglamento 5.24 punkte nurodytas teisės aktas (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 23 d. įsakymą Nr. 200 „Dėl Pasiūlymų keisti daugiabučio namo gyvenamųjų patalpų paskirtį viešojo aptarimo tvarkos patvirtinimo“) turi būti naikinamas, kaip nebeturintis įstatyminio pagrindo. Taip pat tokių sutikimų neturi būti reikalaujama ir kitose šio Reglamento nuostatose (7.4.1 p.). Nepanaikinus nebegaliojančios įstatymo nuostatos įgyvendinamojo akto, savivaldybių administracijos ji vis dar taiko ir dėl šios teisinės kolizijos praktikoje kyla nemažai ginčų. Kadangi nurodytas teisės aktas priimtas aplinkos ministro įsakymu, siūlome inicijuoti jo panaikinimą.
- Dėl Reglamento 7.3.2 punkto.** Šiame punkte, kaip teisinis pagrindas projekto rengimui, nurodomi statinio rodikliai, apibrėžiami 5 priede. Visgi pažymėtina, kad statinio rodikliai nustatomi jau suprojektavus statinį. Iš anksto sudaryti tokį sąrašą ir jį tiksliai įgyvendinti tiesiog neįmanoma, todėl šie rodikliai neturėtų būti pagrindu projektavimui. Statytojui aktualūs apibendrinti statinio rodikliai paprastai pateikiami projektavimo užduotyje (statiniu suinteresuotas statytojas pats juos nurodo). Taip pat svarbu tai, kad tokio privalomojo statinio projekto rengimo dokumento nenumato ir 2017-01-01 įsigaliosiantis Statybos įstatymas (nauja redakcija). Atsižvelgiant į visa tai siūlome išbraukti iš Projekto 7.3.2 punktą.
- Dėl reglamento 7.4.2 punkto.** Šiame punkte yra minima „projektavimo pradžia“, tačiau jos neapibrėžia nei šis Reglamentas, nei Statybos įstatymas. Projektavimo pradžia yra svarbi ne vienu aspektu (pavyzdžiui, skaičiuojant topografinio plano galiojimo terminą ir kt.), taip pat ji turi didelę įtaką projekto kokybei, nes pradėjus projektuoti statinį neturint visų privalomųjų statinio projekto rengimo dokumentų, vėliau tenka projektą perdarinėti, tampa sudėtinga užtikrinti sprendinių suderinamumą ir jų kokybę. Atsižvelgiant į tai siūlome Reglamente apibrėžti, kad projektavimo pradžia yra visų privalomųjų statinio projekto rengimo dokumentų gavimo diena. Tokiu būdu būtų ne tik išvengta daug ginčų projektavimo praktikoje, bet ir neabejotinai kiltų projektų kokybė.

4. **Dėl Reglamento 7.5 ir 19 punktų.** Siūlome apsvarstyti, ar nebūtų tikslinga atsisakyti Reglamente įtvirtintos teisės samdyti atskirus projektuotojus atskirioms projekto dalims, iš kurios kyla daug ginčų ir nukenčia viso projekto kokybė. Civilinis kodeksas numato galimybę samdyti atskirus rangovus (tame tarpe, projektavimo darbų rangovus) atskiriems rangos darbams, tačiau atskirų projekto dalių rengimas nelaikytinas atskirais rangos darbais, nes vienos dalies parengimas neįmanomas be kitų dalių rengimo. Taip pat viena projekto dalis neturi jokios teisinės reikšmės, kadangi pagal Statybos įstatymą statinio projektas, pagal kurį vykdomos įvairios statybos procedūros, yra dokumentų visuma. Siūlytume prarasti papildomas diskusijas šiuo klausimu, įtraukiant ir daugiau suinteresuotų insitucijų.
5. **Dėl Reglamento 7.6 punkto.** Atkreipiame dėmesį, kad šis punktas neatitinka priimto ir nuo 2017-01-01 įsigaliosiančio Statybos įstatymo, pagal kurį projektai turi atitikti Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų, normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimus, kurie galiojo tą dieną, kai buvo išduoti specialieji reikalavimai Praėjus 5 metams po specialiųjų reikalavimų išdavimo ir tais atvejais, kai specialieji reikalavimai nebuvo išduoti, šio straipsnio 1 dalyje nurodyti statinio projektai turi atitikti Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų, normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimus, kurie galiojo prašymo gauti statybą leidžiantį dokumentą, kuris buvo priimtas, pateikimo dieną (24 str. 24 d.). Siūlome suderinti Reglamento nuostatas su Statybos įstatymo nuostatomis.
6. **Dėl Reglamento 9.2 punkto.** Taip pat atkreipiame dėmesį, kad sprendžiant iš praktinių pavyzdžių, nepagrįstas yra teisinis reguliavimas, nustatantis statytojui plačią teisę pasirinkti kitą darbo projekto rengėją, kai rangovas parenkamas konkurso būdu. Bene visais atvejais rangovas parenkamas tam tikro konkurso (apklausos, kt.) būdu, tad ir darbo projekto rengimas dažniausia pereina kitam projektuotojui, dėl ko kyla aibė ginčų, susijusių su techninio projekto pakeitimais, autorių teisių igyvendinimu, atsakomybe už projektinius sprendinius ir kt. Pagal Statybos įstatymą, statinio projektas yra vientisas dokumentas (dokumentų visuma), atskiri jo etapai neturėtų būti vertinami kaip savarankiški projektai, atitinkamai, šis punktas laikytinas prieštaraujančiu Statybos įstatymui, nenumatančiam galimybės rengti statinio projektą savarankiškais etapais, atliekamais skirtingų projektuotojų. Todėl siūlome šį Reglamento punktą panaikinti.
7. **Dėl Reglamento 11 ir 12 punktų.** Praktikoje pastebima, kad šių punktų nuostatos, nusakančios projekto rengimą vienu arba dviem etapais, iš dalies prieštarauja viena kitai, todėl skirtingais arvejais yra taikomos skirtingai, neužtikrinant bendrų statinio projektavimo reguliavimo tikslų. Reglamento 11.1 punktas numato statytojo pageidavimą rengti projektą dviem etapais, o Reglamento 12.5 punktas – vienbučių ar dvibučių gyvenamųjų namų, pagalbinio ūkio paskirties pastatų (išskyrus nesudėtinguosius) projektus rengti vienu etapu. Remiantis 11.1 punktu, dažnai ir vienbučių bei dvibučiai projektuojami dviem etapais, dėl ko statytojai vėliau susiduria su papildomais sunkumais. Siūlome 11.1 punkte numatyti statytojo pageidavimą išlygą „išskyrus 12 punkte numatytus atvejus“.
8. **Dėl Reglamento 20 punkto.** Pastebėtina, kad Statybos įstatymas nenumato projektuotojo pareigos dalyvauti statybos užbaigimo procedūrose. Be to, statybos užbaigimo procedūros visiškai nepriklauso nuo projektuotojo, statytojas taip pat nėra įpareigotas atlikti šias procedūras per tam tikrą privalomą laikotarpį. Taigi pagal Reglamentą, dėl aplinkybių, nepriklausančių nuo projektuotojo, projekto vadovo veikla gali tęstis neribotą laiką. Kadangi projektuotojo veikla atliekant statinio statybos vykdymo priežiūrą yra susijusi su statybos darbais, siūlome projekto vadovo ir projekto dalies vadovo veiklos laikotarpį užbaigti bent jau statybos darbų perdavimo-priėmimo akto pasirašymu.

9. **Dėl Reglamento 21 punkto.** Siūlome naikinti šio punkto paskutinį sakinį, nes projekto niekada nesudaro viena dalis – visiems projektams vien jau yra būtina bendroji dalis, nerengiama savarankiškai. Taigi visais atvejais projekte bus bent dvi dalys, tad aptarti vienos projekto dalies atvejus nėra tikslinga.
10. **Dėl Reglamento 29.5 punkto.** Statybos įstatymas numato architektūrinės dalies privalomumą, kuris nėra siejamas su statinio kategorija. Atitinkamai, ir nesudėtingiems statiniams (kurie taip pat gali būti, ir dažniausia yra, reikšmingi aplinkai, kraštovaizdžio formavimui ir kt.) privalo būti rengiama architektūrinė dalis, kitaip Reglamentas prieštarautų Statybos įstatymui. Be to, supaprastintame projekte neišskyrus architektūrinės dalies, architektūrinius brėžinius igyja teisę rengti architektūrinio išsilavinimo neturintys asmenys. Siūlome supaprastintame projekte išskirti architektūrinę dalį, jei reikia, nustatant mažesnę jos apimtį, lyginant su neypatingų ir ypatingų statinių projektais.
11. **Dėl Reglamento 38 punkto.** Atsižvelgiant į tai, kad Statybos įstatyme buvo papildytas pasirašančių asmenų sąrašas, įtraukiant statinio architektus, siūlome Reglamente detaliau nurodyti, kad tais atvejais, kai vienas asmuo eina kelias pareigas (projekto vadovo ir(ar) dalies vadovo ir(ar) statinio architekto), prie to pasirašančio asmens turi būti nurodomos visos jo einamos pareigos.
12. **Dėl Reglamento 49 punkto.** Siūlome atkreipti dėmesį, kad praktikoje nuolat kyla neaiškumai dėl to, kuriuos teisės aktus reikia taikyti rengiant projekto pakeimus – ar galiojusius projekto rengimo metu, ar galiojančius pakeitimų rengimo dieną. Siūlome detaliau tai apibūdinti Reglamente.
13. **Dėl Reglamento 52 punkto.** Kadangi Statybos įstatyme buvo nustatyta pareiga kreipiantis dėl statybą leidžiančio dokumento pateikti projekto priėmimo-perdavimo aktą, o ekspertizės atlikimas pavestas išskirtinai statytojui, nebeleidžiant jo organizuoti projektuotojui, gali kilti klausimas, kada priėmimo-perdavimo aktas yra pasirašomas – prieš ar po projekto patvirtinimo (priėmimo-perdavimo aktas taip pat iš esmės reiškia projekto patvirtinimą). Siūlome aiškiau išdėstyti šių veiksmų eiliškumą, kad kiltų kuo mažiau nesusipratimų ir ginčų.
14. **Dėl Reglamento 61 punkto.** Atlikta analizė parodė, kad visos savivaldybės skirtingai ir skirtingose interneto svetainės vietose skelbia informaciją apie projektinius pasiūlymus. Siūlome įvesti reikalavimą informaciją (ar bent pagrindinę nuorodą) paskelbti pirmame interneto svetainės puslapyje, kad būtų užtikrintas didesnis visuomenės informavimo efektyvumas, nei yra dabar.
15. **Dėl Reglamento 61.2 punkto.** Projektiniai pasiūlymai be kita ko yra skirti pagrindinei statinio architektūrinei idėjai išreikšti, todėl vizualizacija yra neabejotinai būtina norint juos pristatyti visuomenei. Siūlome išbraukti pasirinktiną jos rengimą ir reikalauti vizualizacijos visais atvejais, nes tekstinė informacija nėra pajėgi perteikti architektūrinės idėjos, o visuomenei pagal ją suprasti numatomus statybos sprendinius pernelyg sudėtinga arba neįmanoma.
16. **Dėl Reglamento 89.1 punkto.** Siūlome atsižvelgti į tai, kad ekspertuojamas statinio projektas neretai būna parengtas pagal anksčiau galiojusius teisės aktus (pagal sutarties datą arba, kaip bus ateityje – pagal specialiųjų reikalavimų išdavimo datą), tuo tarpu ekspertai dažnai vadovaujasi aktualių metu galiojančiais teisės aktais, dėl to praktikoje atsiranda nesusipratimų. Siūlytina ekspertizės atžvilgiu nurodyti, jog yra tikrinama projekto atitiktis „taikytiniems“ teisės aktams, taip nurodant, kad būtina visų pirma nustatyti taikomą teisės akto redakciją ir tik tuomet tikrinti projekto sprendinius.
17. **Dėl Reglamento 1 priedo.** Nustatant projekto vadovo teises ir pareigas būtina įvertinti tai, kad projekto vadovais tampa tam tikrą konkretų – architektūrinį arba tam tikros srities inžinerinį –

išsilavinimą įgiję asmenys. Profesinę kvalifikaciją (kurią patvirtina kvalifikacijos atestatas), sudaro išsilavinimas ir patirtis. Nėra įmanoma įgyti profesinės kvalifikacijos pagal kitą, nei yra įgytas, išsilavinimą, todėl projekto vadovui neturi būti pavedama atlikti pareigų, neatitinkančių jo profesinės kvalifikacijos, t.y. pareigų priimti ar tikrinti projekto sprendinius ne pagal jo įgytą profesiją (1, 2.7, 2.9, 2.13, 3.2, 3.4, 3.5, 3.7 p.). Projekto vadovas iš esmės atlieka ir turi atlikti vadybininko, koordinatoriaus vaidmenį organizuojant specialistų, dirbančių su statinio projekto sprendiniais, darbą. Kitoks projekto vadovo veiklos traktavimas tik mažina projekto kokybę, kelia projektuotojui, statytojui ir kitiems statybos dalyviams nenaudingus ginčus, trukdo užtikrinti tinkamą Statybos įstatymo tikslų įgyvendinimą. Siūlome tikslinti išvardintas ir kitas 1 priedo nuostatas, atibojant projekto vadovo veiklą nuo skirtingų specialių žinių reikalaujančių projekto dalyse išdėstytų projektinių sprendinių priėmimo, paliekant tik organizacinį bei administracinį veiklos pobūdį.

18. **Dėl Reglamento 2 priedo.** Projekto dalies vadovo atžvilgiu pažymėtina atvirksčiai – būtent projekto dalies vadovai, šalia organizacinių ir administracinių pareigų, turi turėti pareigą nustatyti maksimaliai kokybiško projekto dalies projektinius sprendinius. Todėl siūlytina tikslinti 2 priedo 2.4 ir kitus punktus, nurodant, kad projekto dalies vadovas ne tik vadovauja rengiant projektą, bet ir pats jį rengia bei už jį atsako. Tik betarpiškai dalyvaudamas projektinių sprendinių nustatymo procese projekto dalies vadovas galu užtikrinti aukštą projekto dalies kokybę.
19. **Dėl 4 priedo.** Siūlome inicijuoti atskirą diskusiją dėl visuomenei svarbių statinių sąrašo, dalyvaujant ne tik projektavimo (statybos) srities asociacijoms, bet ir visuomeninėms organizacijoms, gyventojų bendruomenėms, kitiems visuomenės atstovams, siekiant užtikrinti, kad į Reglamento 4 priede pateikiamą sąrašą patektų visuomenei tikrai svarbūs statiniai ir nepatektų pertekliniais laikytini statiniai, kurių projektavimo metu neturėtų būti reikalaujama visuomenės informavimo ir dalyvavimo procedūrų, jei jos nėra išties reikalingos. Statybos techninių reglamentų konsolidavimo procesas yra parankus momentas iš esmės peržiūrėti daugelį statybos reglamentavimo nuostatų, nukreipiant jas labiau į visuomenės interesų įgyvendinimą ir mažinant nepagrįstus ir neproporcingus privačių asmenų veiklos ribojimus.

Pagarbiai,
Lietuvos architektų rūmų pirmininkė

Daiva Bakšienė